

Urbanizmus

- vedný odbor a súčasne praktická činnosť, ktoré majú úzke väzby k oboru architektúry, z ktorého sa urbanizmus rozvinul a špecifikoval k praktickej územnoplánovacej činnosti – územnému plánovaniu.
- ako vedný odbor urbanizmus skúma teoretické a praktické problémy tvorby a pretvárania osídlení, sídelných útvarov a ich štruktúr, odhaľuje tendencie a zákonitosti ich vývoja a formuje zásady pre ich riešenie; pri tom vychádza z obecných zákonitostí rozvoja spoločnosti a jej ekonomiky v konkrétnych podmienkach.
- sa v teórii i praxi výrazne podieľa na riešení otázok ochrany a tvorby životného prostredia, pričom sa obzvlášť zameriava na obsahovú stránku koncepcie tvorby životného prostredia v súvislosti s reorganizáciou funkcií v krajine a s hmotovým usporiadaním krajiny (stavieb pri výstavbe a prestavbe sídelných útvarov).
- ako vedný odbor i praktická činnosť, sa zaoberá predovšetkým riešením technických a výtvarne estetických (architektonických) problémov, pričom vychádza z progresívnych poznatkov spoločenských a prírodných vied.
- pri riešení priestorovej štruktúry sídelných útvarov sa zaoberá ako hmotovým usporiadaním stavebných objektov, tak aj riešením súborov architektonických prvkov, ktoré spoluvytvárajú tzv. parter mesta. V tomto zmysle sa potom – následne hovorí o urbanistickom detaile.

Územný plán

- Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Územnoplánovacia dokumentácia sa spracúva pre stupeň celoštátny, regionálny, pre obce a časti obce.

Územnoplánovacia dokumentácia tvorí:

- a) Koncepcia územného rozvoja Slovenska,
- b) územný plán regiónu,
- c) územný plán obce,
- d) územný plán zóny.

Územnoplánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie Slovenskej republiky, regiónov a obcí. Odvetvové koncepcie ústredných orgánov štátnej správy a koncepcie rozvoja obcí a iné programy týkajúce sa hospodárskeho, sociálneho alebo kultúrneho rozvoja musia byť v súlade so záväznými časťami územnoplánovacej dokumentácie.

Územno plánovacie podklady

- a) urbanistická štúdia,
- b) územný generel,
- c) územná prognóza,
- d) územno-technické podklady.

Urbanistická štúdia rieši čiastkové problémy v území. Spracúva sa pri príprave územného plánu ako návrh koncepcie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia alebo na podrobnenie alebo overenie územného plánu a pri zmene a doplnkoch územného plánu, alebo na riešenie niektorých špecifických územno-technických, krajinnó-ekologických, environmentálnych, urbanistických alebo architektonických problémov v území ako podklad pre územné rozhodovanie

Územný generel podrobne rieši otázky územného rozvoja jednotlivých zložiek osídlenia, najmä bývania, priemyslu, poľnohospodárstva, dopravy, technických sietí a služieb, občianskej vybavenosti, zelene a rekreácie. Spracúva sa, ak treba prehĺbiť riešenie určitej zložky osídlenia navrhnuté v územnoplánovacej dokumentácii; je podkladom územného rozhodovania a spracovania ďalšej alebo stupňov územnoplánovacej dokumentácie.

Územná prognóza rieši možnosti dlhodobého priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Spracúva sa na základe rozboru a hodnotenia územno-technických podmienok, environmentálnych podmienok, ekonomických podmienok a sociálnych

podmienok územia, ako aj na základe rozboru a hodnotenia územného systému ekologickej stability, tendencií územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie.

Územno-technické podklady ako účelove zamerané a sústavne dopĺňané súbory údajov charakterizujúcich stav a podmienky územia sa spracúvajú pre celé územie Slovenskej republiky a pre vybrané územné celky.

Úlohy a ciele územného plánovania

- Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa jeho zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.
- Územné plánovanie vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých činností v území s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, na šetrné využívanie prírodných zdrojov a na zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt.

Základné funkčné zložky územného plánovania

➤ **zóna pre priemyselnú výrobu**

- ucelená časť výrobnej zóny sídelného útvaru alebo veľkého územného celku, v ktorej sú umiestnené prevažne priemyselné obvody, okrsky, závody a stavby, alebo ktorá je k tomuto účelu určená územnoplánovacou dokumentáciou. Do zón pre priemyselnú výrobu sa umiestňujú tiež trvalé stavebné dvory.

➤ **obytná zóna**

- ucelená časť sídelného útvaru vymedzená terénnymi alebo funkčnými hranicami a slúžiaca prevažne bývaniu. Zahŕňa obytnú časť stavby občianskeho vybavenia, siete miestnych komunikácií, rozvodné siete a zeleň, eventuálne aj iné funkcie menšieho rozsahu nenarušujúce funkciu bývania.

LITERATÚRA

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení neskorších noviel a novely č. 416/2001 Z.z., nadväzujúce vyhlášky k Stavebnému zákonu

Vyhláška č. 55/2001 MŽP SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii

Zákon č. 543/2002 Z.z., o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších noviel

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších noviel (Z.č. 369/2004)

Zákon č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – EIA v znení neskorších noviel

VÚVA Brno, URBION Bratislava: Zásady a pravidlá územného plánovania, Brno, 1983

Maier, K.: Územní plánování. Vydavatelství ČVUT, Praha 1997

Marhold, K.: Obnov sídel. Vyd. ČVUT, Praha 1992

Ústava Slovenskej republiky/úplné autorizované znenie vyhlásené pod č. 135/2001 Z. z.

www.government.gov.sk, www.build.gov.sk, www.enviro.gov.sk,
www.cccnomy.gov.sk,